

Čermin, Jan

Josef Šmajš

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 413-415

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143162>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Josef Šmajš

Národnost: česká

Datum narození: 23. listopadu 1938

Místo narození: Skvrňov (okres Kolín)

Sociální zařazení: Josef Šmajš se narodil v malé vesnici Skvrňov nedaleko Kolína. Ač se nejprve orientoval spíše směrem technickým, při studiu na vysoké škole našel svůj hlavní zájem – filozofii. Vyslovuje se velmi kriticky vůči současné civilizaci a neschopnosti čelit ekologickým krizím. Je ženatý a má tři děti.

Akademické působení

Studijní zájem Josefa Šmajše se několikrát proměnil. Po vchození jedenáctiletky v Uhlířských Janovicích navštěvoval ženíjn timerické učiliště v Litoměřicích. Ke studiu se vrátil v roce 1964, když nastoupil na vojenskou akademii v Brně. V roce 1969 zde získal titul inženýr v oboru strojního inženýrství.

Zároveň se začal zajímat také o filozofickou stránku technického pokroku společnosti. Studoval filozofii na filozofické fakultě v Brně – studium ukončil v roce 1972 ziskem doktorského titulu. V této době byla jeho zájmem především filozofie vědy a techniky, která klade velký důraz na udržitelnost rozvoje a ekologii krajiny. V roce 1978 mu byl udělen titul kandidáta věd za práci *Vědeckotechnický pokrok ve vojenství*. Další výsledky svého bádání publikoval v monografii *Věda a ekologický problém* (1989). V letech 1987 až 1989 působil jako proděkan FF a poté sedm let jako člen Akademického senátu FF MU.

Po revoluci dál působil na katedře filozofie a spolu s Jiřím Getlem publikoval knihu *Příroda a kultura* (1990). V roce 1993 se habilitoval spisem *Evoluční ontologie*. Svou filozofii postupně začlenil do ontologie a spolu s Josefem Krobem publikoval nejprve *Úvod do ontologie* (1994); poznatky rozvinul obšírněji v knize *Evoluční ontologie* (2003). Šmajšova koncepce evoluční ontologie staví do opozice kulturní bytí vytvořené člověkem a přírodu. Mezi lety 1996 a 2000 vedl filozofickou katedru a v roce 1997 byl jmenován profesorem filozofie. Ve své práci nadále akcentoval potřebnost ekologického myšlení: publikoval práce jako *Ohrožená kultura* (1997), *Drama evoluce* (2000), *Filozofie – obrat k Zemi* (2008).

Od roku 2003 pracuje na Ekonomicko-správní fakultě MU na katedře podnikového hospodářství. Vyučuje zde zejména filozofii a etiku; těmto tématům se věnoval v monografii *Podnikatelská a environmentální etika* (2008).

Ocenění vědeckou komunitou

Jako člen redakční rady se podílel na vydávání *Filosofického časopisu*. V devadesátých letech byl předsedou či členem redakčních rad periodik *EKO*, *Filosofia* a *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity*. Od roku 2000 je členem redakční rady *Journal of Ecology and Health*. Byl členem Vědecké rady FF MU a také poradním členem

mezinárodního výboru International Consulting Committee of the Ecology and Life Foundation. Za knihu *Ohrožená kultura* obdržel Cenu ministra životního prostředí.

Profesní působení a veřejná činnost

Jako absolvent ženíjního učiliště nastoupil ke službě v československé armádě. Pracoval zde mezi lety 1959 a 1964 – poté odešel do Brna, kde studoval strojní inženýrství. Již během studií se začal zajímat o filozofii techniky a po absolvování Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně zde pracoval na katedře filozofie. V roce 1978 se však zúčastnil pohřbu Vítězslava Gardavského, svého bývalého učitele filozofie, který byl z akademie v rámci normalizačních čistek vyhozen. Na základě této skutečnosti byl Josef Šmajš nucen akademii rovněž opustit.

V osmdesátých letech aktivně publikoval v různých časopisech články o nutnosti ekologického přístupu a udržitelného rozvoje. Po revoluci byl členem poradního sboru ministerstva životního prostředí. V posledních letech se otevřeně vyslovuje k současným ekologickým problémům. V roce 2010 vydal spolu s Ivanem Klírou a Václavem Cílkem text o neudržitelnosti současné civilizace a ekologické krizi pod názvem *Tři hlasy*. V roce 2015 vyšla jeho kniha *Ústava Země: filosofický koncept*. Výsledky své práce často komentuje a popularizuje v rozhlase, tisku a v televizi.

Evaluace

Mezinárodně uznávaný filozof. Absolvent a dlouholetý vedoucí katedry filozofie na FF MU. Neúnavný propagátor ekologie a udržitelného rozvoje.

Ohlasy

I v zahraničí oceňovaný brněnský filozof [...] je už několik desetiletí jedním z našich nejvytrvalejších bojovníků za ochranu přírody i udržitelnost lidské civilizace. Prostředky boje volí adekvátní vlastní profesi – píše a zveřejňuje ty nejkvalitnější a myšlenkově nejcelistvější texty, které je schopen vytvořit, o minulosti a současnosti. \ [Zdeňka Petáková](#)

Domnívám se, že důležitým faktorem, který se promítá do kontroverzí i významu Šmajsova díla, je tak to, že jeho přístup nemůže brát příliš ohled na panující filosofický diskurs. Šmajsova filosofie může podle mě dýchat a silně inspirovat pouze tehdy, jestliže se mu příliš nepřizpůsobí. V tomto kontextu například nevnímám jako prohrašek to, že Šmajš nepřijal zaběhlý způsob psaní odborných textů. \ [Vratislav Moudr](#)

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 56/38.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, habilitace a profesury, kart. 37/28, 40/13, 45/8.

Josef Šmajs [online]. [cit. 10. července 2018]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Šmajs>.

Josef Šmajs [online]. [cit. 10. července 2018]. Dostupné z: <<https://www.muni.cz/lide/2543-josef-smajs/zivotopis>>.

POVOLNÝ, David. *Nemůžeme růst donekonečna* [online]. 2013. [cit. 10. července 2018]. Dostupné z: <<https://www.online.muni.cz/veda-a-vyzkum/4026-nemuzeme-rust-donekonecna>>.

SEDLÁK, Jiří. Josef Šmajs: Filozofie – obrat k Zemi. *Universitas*, 2010, č. 1, s. 72–73.

TOMEŠ, Josef a kol. *Český biografický slovník XX. století: III. díl, Q–Ž*. Praha: Paseka, 1999.